

Högtryck för marknära tryck i Bromölla

VA-ledningar är till sin natur en dold värld för allmänheten. En värld som dock gör sig påmind med de kontaktytor som däxlar, eller brunnslock, utgör. Sådana publika ytor kräver en utformning för både halkrisk och design. Då nästan alla däxlar har ett mönster, blir de också attraktiva att avbilda. De flesta nöjer sig med att fotografera dem, men några går längre och betraktar dem som presumtiva tryckplåtar i en konstnärlig produktion.

Text&Bild/**Eber Ohlsson**

Här kan konstnärerna använda det klassiska tryckförandet högtryck, att infärga de delar av bilden eller texten som är upphöjd, för att därefter överföra färgen till slutprodukten, antingen det är papper, tyg eller annat material. Trycket blir då en spegelbild av originalet, vilket kan bli intressant om originalet har en längre text.

Eftersom tryck sker direkt från gatans objekt får man acceptera att skalbarheten uteblir. Men för ett konstnärligt uttryck behöver det inte vara ett dilemma att endast delar av objektet kan återges. Man får annars acceptera att om trycket sker på en t-tröja, så kräver en normalstor gatudäxel en bred bringa för att visa hela däxeln.

VA-sfären kan vara tacksam för att dessa konstnärers arbete sätter fokus på våra objekt, som annars riskerar att förbli anonyma och förbisedda. Det bör vara en konststart som vi ska ta till oss och kanske också sponsra.

En manifestation av denna konststart kunde man i somras se i Sparbankshallen i Bromölla, en kom-

Sparbankshallen i Bromölla.

mun i nordöstra Skåne. Sparbankshallen är en anläggning där det både finns sporthallar, konferensrum, företagshälsövård men även konstupställningar. Bakom utställningarna står Ifö Center, ett konstnärsdrivet kulturhus i de gamla Ifö-fabrikerna, som alltså också driver en konsthall för samtidskonst i Sparbankshallen.

Sommarens utställning var raubdruckerin. Den nya gatukonsten: Modet från gatan. Det är ett Berlinbaserat gatutrycksprojekt (Street-Print project), som arbetar på gator i stora europeiska städer som Amsterdam, Berlin, Paris, Rom, Aten, Lissabon och andra städer och där använder publika ytor för sitt arbete i det fria. Raubdruckerin kan närmast översättas som Pirattryckerskan.

Projektet är, enligt gruppens egen beskrivning, ett experimentellt tryckprojekt drivet av textilkonstnärinnan Emma-France Raff och hennes grupp. De använder urbana strukturer som däxlar, galler och andra tekniska objekt och ytor i stadslandskapet för att använda dessa som tryckplåtar när de skapar unika grafiska mönster på bruksplagg eller textilier. Varje objekt är handtryckt på plats i det fria, som ett fotspår av staden. >>

» Gruppens fokus är att vara observant på olika ytor i städerna, sökande efter förbisedda, till synes obetydliga, detaljer på gångbanan, som visar sig vara verkliga stadsdesignobjekt. Objekt som avslöjar oobserverade delar av staden, fulla av historia, mångfald och kreativitet.

I arbetet används det urbana rummet för att tillverka fantastiska gatutryck och möta stadens medborgare med öppen tillverkning av objekt, som finns i medborgarnas närhet. Det resulterar ibland i stunder med umgänge, utbyte, spontanitet och skämt. Det tillåter medborgarna att bli åskådare, observerande processen när den tar form.

För utställningen i Bromölla arbetade raubdruckerin i Ifö Center och tillverkade produkter genom att använda gamla verktyg och tekniska objekt på den gamla fabriken. Produkterna var tillverkade i Bromölla tillsammans med deltagare i en workshop för gatutryckning.

Sparbankshallen är kanske inte den optimala konsthallen, i alla fall inte såsom denna utställning upplevdes. Utställningen fanns i entréhallen, men även i en övre hall samt i två närliggande korridorer, som var öppna mot sportinnehallar.

Den aktuella utställningen bestod av olika tygtryck, som t-tröjor och tygkassar, upphängda på väggarna. Mellan dessa tygtryck fanns bilder på själva produktionsprocessen. För den som länge har haft intresse för däxlar var det igenkännandets

glädje, då många av dem tidigare hade blivit fotograferade.

Här fanns de i Budapest vanliga däxlarna för Magyar Posta med sitt speciella mönster eller däxlar i Rom med den klassiga texten SPQR. Även Köpenhamn fanns representerad med det kända locket från Københavns Energi Afløb med H C Andersens silhuett. Den kända Berlindäxeln som visar några av stadens kända byggnader var givetvis med.

Gruppen arbetar inte enbart med däxlar, utan utställningen visade också andra exempel från det offentliga rummet där mönster har appliceras på tyg, som spårvägsväxlar. Det gäller bara att upptäcka dessa mönster i gaturummet.

Det måste nog finnas en viss förståelse för att skribenten var ensam i lokalen den soliga juliförmiddag då besöket skedde. Om förutsättningarna är annorlunda, både i tid och plats, kan en motsvarande utställning säkert vara mer välbesökt.

Det är bara att hoppas att fler får upp ögonen för alla de mönster som stadens tekniska struktur skapar. Då vattenkulturen har tusenåriga traditioner bör det finnas hur mycket som helst, som den observante kan upptäcka och förmedla till medmänniskorna. Kultur definieras dessvärre idag mycket snävt. Här kan VA-medarbetare se till att vidga begreppet. Vi ska vara stolta att vi arbetar i denna både traditionsrika och moderna kultur.

Däxlar är gångbar kultur. Något värt att trycka på. ☺

